

TELEGRAFUL ROMAN.

N° 28. ANULU XI.

Sabiiu 7 Aprile. 1863.

Telegrafulu se de doua ori pe septemana: joi si Duminica. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la expeditura foiei; pe afara la c. p. poste, cu banii gata, prin scrisori francate, adredate catre expeditura. Pentru prenumeratiunea pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. iar pe o jumtate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

ru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumtate de anu 4 fl. v. a. Pentru pine, si tieri straine pe anu 12 fl. pe 1/2 anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Votu separatu

alu subscriilor deputati de natiune romana la Universitatea fondului regescu la conclusulu Universitatii pomenite dno 31 Ianuariu 1863 in privinti'a statutului despre crearea si constituirea unui tribunalu apellativu in Sabiiu.

(Urmare din nr. trecut).

In fundulu regescu cu o majoritate absoluta de populatiune romana intre 206 amplotiati municipali se afla numai 16 de natiunitatea romana, si 190 de sasi, cu vr'o 6—7 unguri.

Proportiunea ast'a numerica intre amplotiati sasesci si cei romanesci din fundulu regescu nu se baseadia pe proportiunea numerica intre inteligentii sasesci si cei romanesci, oi pe voi'a si puterea natiunii sasesci, si respective a organelor administrative a ei; ca dupa restituirea constitutiunii Transilvaniei pe temeiulu diplomei din 20 Octobre 1860, restituindu-se si organele administrative si comunale, mai alesu acele din anulu 1852, natiunea sasescu a venit iara in acea stare favorabila natiunala, in care era pana in anulu 1847 si 1848; si asi'a cu reorganizarea magistratelor, officioatelor si a comunitatilor in anulu 1861 organele natiunii sasesci au exerceatu drepturile constitutiunale mai numai ei exclusive, si le exerceadia si acumu mai fora privire la natiunea romana din fundulu regescu.

Si de aci spoi au urmatr din tote partile fundului regescu de la Romani proteste si vaierari incontr'a reorganizare magistratelor, a officioatelor si a comunitatilor.

In scaunulu Sabiiului cu o inteligentia cuviincioasa de Romani, si cu individi apti de a pote porta servitiulu publicu la magistratu, reorganizandu-se magistratulu Sabiiului in anulu 1861 prin domnulu Comite alu natiunii sasesci Baronu de Salmen: dintre Romani nice unulu nu incapu in statulu personalu alu magistratulu ca amplotiatu, fora dupa reorganizarea deplinita vedindu-se neindestulirea intemeiata a Romanilor, au alesu fratii sasi, adeca Centumviratulu sasescu alu Sabiiului peste numerulu sistem satu si completatu alu senatoriloru magistratuali si pe unu Romanu ca alu 13. senatoru, si l'au adansu ca pe unu appendixu la numerulu sistem satu alu senatoriloru, si ast'a ca se comprobedie eg'la indreptatire natiunala.

Totu in scaunulu Sabiiului si in apropiarea Sabiiului se afla sate romanesci, cari pana in anulu 1848 sub nume de dominiuri ale natiunii sasesci, seau a siepteloru judetie (Siebenrichter - Herrschaft), adeca dominiulu Talmaciu si Saliscea. Aceste sate in anulu 1861 dupa restituirea constitutiunii Transilvaniei fura cuprinse de magistratulu sabiiuanu sub administratiunea sa, si stau si acumu sub administratiunea aceast'a.

Inse aceste sate, candu satele din provinti'a intréga exerceadia, s'au potu exercea beneficiile constitutiunale comune, comitatense si scaunesce, suntu oprite prin organele administrative si comunale sasesci dela exercearea drepturilor comune ale scaunului; pentru ca, dna parerea fratiloru sasi, comunitatile aceste satesce nu se aru tiené de teritoriulu scaunescu ale Sabiiului, si totusi cu greutatile si datorintiele publice se tienu de magistratulu Sabiiului si stau in privinti'a administratiunii publice sub magistratulu Sabiiului de totu in acea forma, in care stau si acelealalte comunitati satesce, cari exerceadia drepturile comune ale scaunului.

E adeveratu, ca daca aceste comunitati romanesci aru lua parte la esercearea drepturilor comune ale scaunu-

lui si aru fi reprezentate in adunarile scaunale, atunci reprezentantii satesce de natiunitatea romana in adunarea scaunala aru face majoritate, si majoritatea ast'a romanescu in adunarile scaunale nu aru fi placuta sasiloru dein scaunulu Sabiiului.

Daca vr'unu romanu fatia cu vr'unu sasu isi apera dreptulu seu natiunala fora de a atinge interessulu carnuirei, atunci sasu din punctu de vedere alu carnuirei minteni socotesce pe romanu de unu renitentu fatia cu amplotiati publici, si cu ordinatiunile mai innalte ale carnuirei.

Pentru esemplu unu casu: In anulu trecut intr'o siedintia a Universitatii sasesci cu ocaziunea consultarei despre relatiunea satelor tienatore de dominiulu Talmaciu si Salisce fatia cu scaunulu Sabiiului, deputatulu Wagner de la Nochrichu in referad'a sa a imputatu o renitentia si opozitiune in contr'a organelor administratiunii publice si incontr'a ordinatiuniloru diregatoresce. Fiindu apoi numitulu deputatu provocatu de a documenta acea invinuire facuta Romanilor, minteni in siedintia a produsu o scrisore ca documentu, si cetindu-se acea scrisore in siedintia in audiulu tuturor membriloru, si a altoru ascultatori, se a aratatu, ca a fostu o declaratiune a antistelui comunalu din Talmacelu catra inspectorulu localu Waller, cumca numitulu antiste comunalu retramite susu numitulu domnu inspectoru Waller o scrisore germana si nesubserisa cu acea adaugere, cumca comunitatea si officiuulu comunalu din Talmacelu dela domnulu inspectoru numai in limb'a romanescu priimesce scrisori, pentru ca comunitatea pomenita pe temeiulu autografulu imperatescu de dno 21 Decembre 1860 in causele sale comunale si-a statoritu si declaratulu limb'a romanescu de limba oficiala.

Si apoi astfelulu de declaratiune a Romanulu intemeiata pe ordinatiuni imperatesce se privesce din partea sasescu ca o renitentia si opunere a Romanulu in contr'a organelor diregatoresce, si a ordinatiunelor mai innalte.

In anulu 1861 intru unu procesu judecialu civilu intra comunitatea sasescu Talmaciu si intra comunitatea romanescu Talmacelu pentru muntele „Sterpulu“ a urmatu decisiunea augustei cancellarii aulice transsilvaniane cu datum 10 Maiu 1861 nrulu aulicu 1263 in favorea comunitatii romanesci Talmacelu.

Decisiunea susu citata a Cancellariei aulice intre altele suna asi'a:

„Mintogy e tárgyban jelenleg csak a birtok ideiglenes fenntartása kérdése forog fenn — a folyamodó Talmátsi Község pedig a tárgyalásnál nem csak elismerte, hanem az e felett kihalgatott tanúk vallomásából is kiderül az, miszerént a Talmátseli község nem csak 1848 előtt, hanem azután is mindaddig, meg 1851 ben azon havas a Talmátsi haszonbérő által érbe adatott, a Sterpulu din susu féle havason legeltési joggal birt, ennelfogva ezen jogában fen is tartandó.

A folyamodó Talmátsi község tehát szoban forgó igényeivel igen helyesen utasítottván törvény útjára, foly a madvanyanak hely nem adatik“.

Decisiunea susu citata prin excelsulu guberniu regescu din Clusiu cu decretu de dno 28 Maiu 1861 nr. gub. 1218 se au intimatu la magistratulu Sabiiului spre publicare si oficiosa dispunere mai incolo.

Din textulu susu citatu alu Cancellariei aulice se vede fora indoiala, ca decisiunea urmata a fostu in favorea comu-

nitatei romanesci Talmacelu, dara nu in favoarea comunitatii sasesci Talmaciu, si totusi inspectorulu Moritz Waller ca senatoru magistratualu din Sabiuu decisiunea susu citata a publicat-o comunitatei Talmacelu intru unu intielesu intorsu adeca contrariu, asiá ca cum nu comunitatea romaneasca Talmacielu incontr'a comunitatei sasesci Talmaciu, ci Talmaciulu in contr'a Talmacelului ar fi fostu partea iuvingatória in procesulu lor.

Iata publicarea decisiunei susu citate prin organele magistratale sasesci, respective prin senatorulu Waller in numele magistratului a urmatu in modulu urmatoriu:

„An das ehrsame Ortsamt in Talmatsel!

Das hohe königliche Gubernium für Siebenbürgen hat mit hohem Decrete vom 28 May D. J. 3. 1218 die Entscheidung der hohen Siebenb. Hof-Ranzley dto 10 May 3. 1263 auf dem Refurs der Talmatser Gemeinde gegen die h. k. k. Statthalterei-Entscheidung vom 27 Jänner 1861 3. 16385 mit dem Auftrage herabgesendet, dieselbe den betreffenden Partheien zu verlaublichen.

In dieser hohen Entscheidung wird die Gemeinde Talmatsch im Besitze der Weide auf „Sterpulu din susu“ provisorisch geschützt, — so wie dieser Besitz auch in der Entscheidung der Besitz störungsflage von Seite des k. städtisch delegirten Bezirksgerichts de dto 15 März 3. 9654 zu Gunsten der Talmatser Gemeinde anerkannt wurde.

Auf Grund dieser Entscheidung, und damit die dasige Gemeinde nicht etwa durch abermalige Störung des fraglichen Besitzes zur angedrohten Strafe von 300 fl. verurtheilt werden müßte, beauftrage ich das ehrsame Ortsamt, Namens des löblichen Hürmannstädter Magistrats, sich jeder, wie immer gearteten Gewaltmaßregeln, zu enthalten, wofür das Ortsamt hiemit verantwortlich ist.

Talmatsch, am 22 Juni 1861.

Waller, m. p.

Senator.

(Va urmă)

Sabiuu in 3 Apr. Unu corespundinte din Alb'a Iuli'a alu „Botschafter-ului“ din Vien'a se ocupa cu multu zelu de fiitorea dieta transsilvana. Purcediendu de-la opiniunea, ca legea electorala esita in „Gazet'a Silesiana“ si reproducsa mai de tote foile patriotice, de si s'a publicatu cam prea curendu, dar totusi e cea autentica, ce ascépta inca numai p. n. sanctionare imperatésca, corespundintia trece la specificarea acelei legi. Mai antaiu refere, ca chiamarea celoru 40 de barbati de 'ncredere in locul regalistiloru de mai nainte, afla 'n tiéra multa aprobare; apoi venindu la cei 125 deputati alegendi concheia, ca la defigerea numerului loru s'a purcessu nu numai din principiulu representarei intereselor, ci si dintr'alu representarei numerului poporatiunei; espune mai multe puncte de nemultiemire, precum: ca de reprezentante ale commerciului s'au luat nisce sate séu téguri ne 'nsemnate, ce traiescu din agricultura, cara altele momentóse s'au lasatu afara, numaica sa se aproprie numerulu deputatoru romani si magiariunulu de altulu. Déca corespund. pe de o parte deplänge remanerea afara a tergurilor: Cuhalmu, Agnit'a si Cinculu mare, nu-i potemu imputá, cáci fiecare trage jaru la ól'a sea: ear déca se indignéza, c'au remasu nerepresentate locuri cá Sieic'a mare, Sieic'a mica, Saschizulu etc., — eata c'a candiutu si elu in erórea, ce o 'mputá mai susu; cáci ce suntu aceste locuri alt'a, decâtu nisce terguletie locuite de plugari, si inca unele, precum d. e. Saschizulu lângá Sighisióra, in decadintia din di in di?! Ce lesne e a judecá pe altii! — Assemenea se pare a-i fi umblatu corespundintelui, — care se cunósce de pe graiu cá paserea da pe cántecu, — si cu Cisnadi'a, carea dupa parerea lui pórtá negociu de esportu de 2 milliöne fl. pe anu. Numerulu acest'a, de si nu suntemu norocosi a cunósce starea numerica a negociului Cisnadieniloru, totusi atât'a nise pare de esageratu, încátu mai credemu, ca s'a gresitu in nulle; cáci scim din esperiintia, cáti Cisnadieni falsi suntu cufundati in pungile „opincariloru“, de Rasinarenii, cátu de multu e decadintia postovari'a din Cisnadia etc. Dar sa trecemu preste aceste specialitati si sa venim la sámburele corespundintiei! Dupa legea electorala amintita s'aru alege

1. din 8 comitate, 5 scaune asiá numite secuiesci, 11 scaune asiá numite sasesci, trei (?) districte romanesci:

	Magiari	Sasi	Románi
2. Din orasie	24	15	36
3. Din cele 13 locuri taxate vechi	9	14	3
4. Din cele noue	11	—	2
	5	—	5
Prin urmare	49	29	46;

si asiá ese numerulu totalu — 125.

Déca, dupa-cum enuncia „Herm. Ztg etc.“ fára reserva, obiectulu principálu de desbatere la diet'a venitóre va fi tramiterea au netramiterea in senatulu imperialu, apoi corespundintele profetiesce cam asiá:

Pentru senatulu imperialu suntu

Sasii — 29 voturi,
Incontr'a lui Magiarii — 46 voturi,

majoritatea — 17 voturi

dar incontr'a Senatului imperialu.

(Nu scim firesce, pentru-ce n'a pusu in contra pre toti Magiarii (49), ci numai 46.)

Deciderea dar stá 'n mânilé Romániloru. Déca din cei 46 Románi numai 34 se voru enuncia pentru, eata majoritatea absoluta (63 voturi din 125) suntu **pentru**. Int' aceea scepticulu corespundintele se 'ndoiesce despre portarea Romániloru, si dfee, ca aceea e nedecisa si enigmatica, ca 'n congregatiunile din urma nu s'au dechiaratu nicari'a pentru unitatea imperiului (pe semne provocárilé loré la diploma si patenta pentru corespundintele nu esista! Red.), ca 'n fine judecându dupa jurnalistic'a romána se póte acceptá unu respunsu digressivu. Dintr'alte, incheia scriitorulu, se va vedé, ce va face congressulu romanescu, si pe semne numai dupa aceea se va decide.

Noi inca credemu, ca asiá va fi, cáci asiá se si cade.—

Din Ili'a audimú trist'a novela, ca mórtea a mai rapitu din miculu cercu alu Romániloru intieliginti si patriotici o scumpa vietia.

Domnulu Amosu Tordosianu, uniculu assessoru románu — juristu — de-la Sedri'a comitatensa a Devei, repósá iu 214 a. c. D'abiá incetasera vaietele pentru perderea Domnului Nicolau Petco, si iata dupa câteva dile si a dóu'a victima! Perderea acestui barbatu, care se distingea atâtu prin portarea demna a oficiului, cátu si prin inffacaratulu seu patriotismu si natiunalismu, e cu atât'a mai deplorabila, cáci impreuna cu elu apune in mormentu mangaierea nu numai a unei sotii si a 4 prunci necrescuti, ci a intregului multu nacajitulú poporu románu din impregiurime, care avea intrénsulu unu stálpu neclatitu incontr'a ne-numerateloru suferintie, cáror'a este espusu. —

Din valea Muresiului (via Trajana) in Comitatu Hnniad in Martiu 1863.—

(Urmare si 'ncheiare din nr. 24).

Facendu-se pentru acestea pregatirile deuincióse, in 26 Ian. 1863, — cá fulgerulu a ajunsu unu sunetu privatu lá Presidiulu comitatense, carele din punctulu seu de vedere numai decâtu a si aflatu cu cale cu datulu 29 Ianuariu, in care di s'a datu si Notificarea oficiósa dela scaunulu protopopiatului Dobrei despre cele ce erá sa se puna in lucrare, — a tramite Dlui Protopopu Nicolau de Crainicu admónitiune, prin carea declara intreprinsele de intreprinderi neplacute, facendu-se fora scirea, licentiunea si intervenirea Iurisdictionei politice, — desaprobându totu lucrulu s. a. s. a.; din ce apoi sau escatu corespundintie fórté interesante intre Presidiulu Protopopiatului Dobrei, si Presidiulu Comitatusu, — care adunandu-le dimpreuna cu alte documente titóre de causele scolare intreprinse, Vile tramitu alaturate, Dle Redactorul cu acea rogare cá celu putinu in estrase se le dati publicitatei, — *) cá sa se póta judecá de catra publiculu cetitoriu, daca cele scrise Dlui Comite supremu br. Napcea prin Dlu Protopopu de Crainicu suntu adevaturi, ori numai „invinuri desierte“. —

Spre informa e debuie se atragemu atentiunea celoru ce nu cunoscú impregiurarile in Comitatu Huniad, — cumca; putinii inteliginti romani, si mai alesu cei ce au desvoltatu

*) Ne pare reu, ca nu suntemu in stare; dealtmintrea rezultatele loré suntú cunoscute si din cerculariulu Eppescu dto 21 febr. a. e. nr. cons. 134 si dlu Prot. de Crainicu i se cuvine bine meritatu testimoniu, cá si-a 'ntielesu si si-a 'mplinitu datorintia. Red.)

curagiu in apărarea cauzelor naționale, și carii au multa vada la popor, sunt contrariilor nostri, numai spini in ochi. —

Din cauză descrisă dară de o parte, eara de alta parte avendu tremă de Români, — vedindu in ori ce miscare ce provine din scopu naționalu romanu, numai demonstrațiuni etc. partid'a seau Domnii cei cu puterea in mâna au inceputu inca mai bine de unu anu a prigoni, despopularisă și suspitiună pre la locurile mai inalte pre Romanii cei mai capaci și curagiosi și mai alesu preotimea; va se dica, au inceputu cu aceeași politica, cu care nante de 1848 doborau prin ajutoriulu numerosilor nobili români magnatii și corifei magiari, folosindu-se actu că instrumente servile de unii amployati români, fora caracteru, și atat'a de orbi, încatu nu vedu ca facendu-se unelte afurisite perdu reputatiunea naintea celor ce i-au chiamatu in fruntea lor. . . .

Dupa aceste introduceri generale corespundint'a trece la speciatiți și espune fapte comisse de dirigatori publici români, care, de mai este 'n lume dreptate, aru trebui sa traga dupa sine neamanat'a lor depunere și stergerea pentru totdeun'a din list'a amployatiloru statului. Dar de ore ce jurnalistic'a, ori câtu are d'a combate abusuri, totusi e d'otore a avé 'naintea ochi, lor mai multu principiile decâtu persónele, și pecându acuzarea principiiloru ise cuvine eii, ear acuzarea persónelor prevariante și criminale vine a se face 'naintea tribunaleloru: de aceea d. corespundinte ne va iertă, ca curmămu aici pretios'a Dlui corespundint'a. Afara de aceea natiunea noastră cea multu cercata nu numai de straini, ci chiaru și de fiii sei, pe lângă tôte nedreptățile, ce i se facu, pelângă tôte ranele, ce i se aducu din partea acestor'a, totusi pastréza caracterulu de mama și nu despera nici cându de indreptarea fiiloru sei.

Redactiunea.

Bucovina.

Importanti'a, ce o dete diet'a Bucovinei cestiunei de despăgubire pentru locuintele preotimei gr. or. din țiera, se vede de ajunsu din impregiurarea, ca cestiunea se desbatu in trei siedintie un'a dupa alt'a. In cuvinte apesate espuse inca in siedint'a 11. prof. Janoviciu deplorabil'a stare a lucrurilor bisericesci gr. or. din Bucovin'a, și reflectându unulu din comissarii regimului, consiliarulu de Medvei intr'unu modu digressivu, dep. de Flondoru avu curagiulu de a spune dietei, respective regimului cuvinte, pre cum sunt cele urmatóre, rostite in limb'a româna: „Catolicii, Protestanti, Israilitii și Lipovenii au avere bisericeasca și o întrebuințéza dupa a sa hotarire spre scopuri bisericesci și scolare, dară averea noastră cea bisericeasca in Bucovin'a, ce este un'a din cele mai mari in tóta monarchi'a, cea mai mare parte se instrăineza de-la minirea sea.

In restempulu de 70 ani se zidira numai 7 biserici, și adeverate aflu cuvintele unui medulariu Bucovineanu la consiliulu imperatiei, care dicea: „In Bucovin'a scólele și bisericele sunt caduete,“ pentru aceea infloresce hegeli'gia Radautiului. — *)

Viniturile mosiloru Radautiului se istavescu spre creșterea de armasari și de epe, dară patronii și gramadile trebuie sa pörte tôte sarcinile pentru ținerea bisericiloru și a preotimei pastoresci, — de și se mandresce ocarmuirea, a fi desradicatu boieresculu. —

Nu voescu, că diet'a țierei sa aiba dreptulu chivernisirei cu averea bisericeasca, ci numai că aceasta avere sa se întrebuințéze dupa minirea eii cea adevărata, pentru scopuri bisericesci și apoi scolare.“

In siedint'a a 12- cea dupa mai multe incidentii, cari inca an interessu, dar nu generalu, se continuă discussiunea asupra baniloru de cuartiru ai preotimei gr. or.

In contr'a votulu minorității vorbescu Domnii Tuștanovskii și Miculicz, pentru votulu minorității domnii Iliutiu și Simonovici. Miculicz in vorbire lungă și digressiva espune, ca starea fondului religiunaru e destulu de buna, cërca a combate parerea dep. Flondor despre ergheli'a din Radautiu și preste totu vrea sa faca din cestiunea aceastăa grava mere pere. Din norocire-si afla omulu in br. Alecu Petrino, care cu date sigure și cu

numeri — argumentele cele mai nerestornabile din lume! — restörna cas'a cea de nasipu a dep. Miculicz și arata, ca dominiulu Radautiului costa pre fondulu religiunaru pe fia care anu 19,000 fl. din celelalte venituri ale lui. Și anume:

Arend'a, ce o platesce erariulu militaru pentru totu dominiulu Radautiului, face 60,000 fl. — Detragendu-se contributiunile și alte sarcini, ce fresce are de ale portă fondulu religiunaru cá proprietarulu, remănu 37,000 fl.

— Dominiulu Radautiului cuprinde 195,813 juguri de pamentu, afara de dreptulu carcimaritului, de mori și altele. Calculându, ca 43,000 fl. aduce propinatiunea (carcimaritului), 12,000 fl. morile, va sa dica banii uscati, ce-i scöte erariulu din aceste două ramuri de economica, facu 55.000 fl.: îi remăne jugulu de pamentu in- 7½ cruceri.

Nu potemu in sa a nu reproduce unele din cuvintele br. Petrino insesi. „Vedemu, dize elu, ca dominiulu Radautiului, ce cuprinde preste 195,000, juguri, aru poté sa aduca preste 200,000 fl. De ore ce dar, inlocu de a aduce 200,000 fl, cari sa se întrebuințéze spre scopuri bisericesci și scolare, mai manăncă inca fondului religiunaru din celelalte venituri 18,000 fl; de siguru, Domniloru! nu va poté negă nimenea, ca scopulu și menirea, ce o avu fondulu acest'a, prin infiintiarea unei erghelii nu se ajunge. Voiu sa tragu aci paralel'a, ca midilöcele, ce le intinde fondulu religiunaru scöleloru din Bucovin'a, dabiă face ¼ din ceea ce da din midilöcele se le pentru erarulu militaru, pentru statulu intregu. Noi bucurosu vomu sa portămu tôte sarcinile statului in mesura egală, nu vremu nici de câtu, cá sa peara de aici ergheli'a, ci vorbimu numai despre o impartire egală a sarcineloru; și deaca pe contulu unui fondulu specialu alu unui cultu religiunaru din țiera vinu a se implini scopurile statului preste totu, apoi fia cine va trebuie sa-mi dea dreptu, ca această'a este o nedreptati mare eclatanta!

Dar credu și aceea, ca scopulu, ce-lu atinse d. prevorbitoru (Miculicz, Red.), adevă influinti'a cea buna, ce o avu economisarea Radautiului asupra culturei impregiurimei intregi, s'aru poté ajunge cu midilöce multu mai mici. Deaca e sa se influințéze cu banii fondului religiunaru asupra inflorirei agriculturii, de siguru mi va concede d. prevorbitoru, ca o scöla agronomica, ce n'aru costă 200,000—250,000, ci multu 10,000—12,000 fl. aru fi unu midilöcu cu multu mai bunu și mai potrivitu“ In fine combate cu indignatiune suspiciunările, ce cutezase a le face dep. Miculicz asupra unor deputati, abusându chiaru și de numele celu sacru alu Monarchului, și incheia apoi asiă: Cá pe lângă tôte acestea sa nu se strice bun'a intielegere între noi, la proverbulu romanescu, ce-lu cită on. d. prevorbitoru: „Mica mosia, mare calicia,“ voiu sa respundu: „Multa vorba seraci'a omului.“

Varietati și noutati de di.

In Pest'a in tipografi'a lui Hornyanszky și Hummel va est preste putnu in limb'a germana unu opu intitulatu: Regatulungariei, istori'a, constitutiunea și starea lui actuala, de Iulius Horn, care opu in siese parti va cuprinde: 1. Istori'a Ungariei, 2. form'a naturala a Regatului Ungariei, 3. locuitorii Ungariei, 4. constitutiunea de statu a Ungariei, 5. descrierea geografico-topografica a Regatului Ungariei, in fine 6. tierile laterale ale Ungariei. De ore ce dară judecându dupa largitudinea cuprinsului, opulu promite a fi de interessu generalu pentru locuitorii Ungariei și ai țieriloru vecine, tragemu atentiunea onoratului nostru publicu cu atat'a mai vertosu asupra lui, căci pretiulu de 2 fl. v. a. (tramisu acasa franco 2 fl. 50 xr) ni se pare förte moderatu. Opulu ese in fasciöre de 45 cöle in terminu de 5 luni, asiă încatu abonantii pãna 'n Augustu a. c. voru avea in mâna opulu intregu. —

Dupa ce 'n ss. serbatori avuseramu celu mai frumosu tēmpu de primavéra, in nöptea din 4 spre 5 Apr. in urm'a unui ventu rece de medianöpte ne mai cercetă odata iern'a, gramadindu-ne pamentulu cu nea cá de o urma buna, carea in sa pâna dupa amedi se și topi.

In Aradu ne spune „Auror'a Romana“ ca s'a formatu

*) Bunulu celu förte mare din Radautiu-lu ține erariulu in arenda și-lu folosesce pentru sustinerea unei erghelii (stave) vestite.

o asociatiune nationala pentru cultur'a poporului romanu si pentru conversare, carea in siedint'a din 18 30 Martiu se const-tui provisorialmente, alegendu-si presiedinte pre D. Episcopu Ivacicovicu, ear notari pre dd. Mironu Romanu, Lazaru Ionescu si Popovicu Desianu. Deschiderea asociatiunii se va tine in 30 Apr. si zilele urmatore. Cu facerea programmei etc. se nsarcina o comisiune sub presiederea d. Protopopu Ioann Ratiu. Sa traiasca tiner'a reuniune! —

Totu „Aurorei Romane“ se scrie din Bucuresti, ca Dómna Elen'a a promis, ca 'n vér'a anului acestuia va face o calatoria prin tóte 32 de districte ale Romaniei, si au provocatu pre dómnele din districte a-i pregati costume romanesce populare, ca 'n fia care districtu sa umble si 'n portulu lui. Costumele — si acést'a dovedesce inaltulu simtiu alu M. Sele — sa fia catu se póte de simple si de originale.

Russi'a si Poloni'a.

In privint'a insurectiunii polone inregistrámu astadi trei acte de cea mai mare insemnatate. — Unulu e not'a, ce o tramisera la curtea din Petropole Guvernulu englesu, francesu si austriacu — pentru usiurarea sórtei Poloniloru. — Alu doilea actu e amnesti'a data de Imperatulu Alessandru II., despre carea in numerulu trecutu amintiserámu si noi si din carea adi estragemu pasagiulu principalu: „Asupr'a Nóstra jace indatorirea de a aperi tiér'a de reintórcerea la disordine si de a deschide vietiei politice o éra nóua, carea cere de fundamentu o organizatiune ratiunale a autonomiei administrative si locale. Noi am pusu temeiurile acestei autonomii in institutiunile acelea, care fura octroate, insa neprobate prin esperiintia. Noi áinemu strinsu de aceste institutiuni, rezervându-Ne a propasi cu ele dupa cerint'a timpului si a tieriei.“ — Ear alu treilea evenimentu insemnatu e a dress'a indreptata de Pap'a cátra poterile rom. catolice Franci'a si Austri'a, in carea espunendu suferintiele Poloniloru de cátra „schismaticii“ Russi, apella la interesulu si inbirea fratiloru de un'a credint'a. Aceasta adresa dá Poloniloru pe neasceptate unu aliatu forte puternicu, cu atáta mai vertosu, cáci simpatiele pentru Poloni si 'n Austri'a, dar apoi cu deosebire in Franci'a au ajunsu culmea. Se crede, ca Imperatulu Napoleonu va pasi cu energia pentru caus'a Polona cu atáta mai vertosu acum, cându i-se dá ocaziune atâtu de binevenita, de a luci cu splendóre dupla; odata aretându-se suditloru sei cá domnitoru liberalu, apoi scaunulu papalu cá romano-catolicu bunu.

La aceste trei sciri, care de care mai grave, se adauge si a patr'a, ce insa pâna acum cerculéza numai cá faima nechiara: ca adeca Imperatulu Napoleon aru fi intrebatu pre Regele Victoru Emanuilu, deaca cerendu trebuint'a i s' arn poté alaturá cu 60,000 fetiori? Regele sa fia respunsu in modu afirmativu. Deaca s' aru adevéri faim'a aaceast'a, apoi mai nu se pote crede alt'a, decâtu ca ce se face se face in favórea Poloniloru. Russ'a cea renumita pentru mirosulu seu celu finu se pare a se si ingriji de unu asemenea pasu; cáci intaresce Cronstat-ulu si Petropolea si pune tóta armata pe pitioru de bataia. Imperateas'a se dice ca nu va merge pe vér'a aaceast'a in Germani'a, ci la Crime'a. —

Falia cu aceste evenimente mari, ce ce croiescu in tierile straine, luptele insurgentiloru scadu la insemnatate secundara.

Cele mái remarcabile din cámpulu bataliei suntu urmatorele: Czachovski prin manevre istetie ocupa cu 1500 fetiori pusatiunea, ce o avuse candva Langievicz in muntii de Swienty-Krzyz. Unu altu despartiamentu de insurgenti cá la 1000 fetiori sub Geringer sta aprópe de elu in Brody. In Podlachi'a se sustine insurectiunea in putere.

Mai nou. La conferintiele venitóre sosira dejá: Esc. Sea Mitropolitulu gr. cat. Al. St. Siulutiú, si mai multi dd. Canonici, D. Cons. aulicu Moldovanu, dd. cons. guberniali Dunc'a si Bolog'a, mai multi dd. Protopopi de ambe confessiunile si mai multi alti amplotiati si onoratori. Pe astádi se ascépta si ceialti dd. consilieri puberniali, ear pe máne 7/19 Apr. si d. Vicepresiedinte gubernialu.

12—3

Concursu.

Pentru ocuparea postulu invetiatorescu din Comunele Bóóz si Tirnaviti'a, deventu in vacantia, se deschide Concursu pâna in 7 Aprile a. e.

Doritorii de a se aplicá in acestu postu, cu care este impreunata o leafa anuala de 100 f. v. a., 60 ferdele bucate, 6 orgii de lemne si Cvarl'ru suntu poftiti a-si asterne petitiunile sale sublinsemnatei Inspectiunii scolare pâna la susu prefiptulu terminu, prevediute

1 Cu Atestatu, ca au absolvatu celu putinu patru clase normale, si Cursulu pedagogicu in Institutulu diecesanu;

2 Atestatu despre portarea morala, si ca suntu de religionea ortodoxa resaríténa.

Illi'a 19 Martiu 1863.

Inspectiunea scolaru distr. gr. res.

I. O r b o n a s i u, Protopopu.

Ad Nrum ¹⁷⁷ 1862.

13-3

Publicatiune.

Judecatori'a provisoriu comitatensu a Albei inferióre din Aiudu face de obste cunoscutu, cumca in anulu 1861 in Novembre 25-a in hotarulu Sorostinului, in calea (drumul) de sub padurea familiei Conte Teleki s' au aflatu cadavrulu unei omu necunoscutu cá de 50 ani, barbatu, care dupa cum arata protocolu de sectiune, s' a omoritu.

Acestu omu omoritu a fostu de statura de midilocu, trupu robustosu, plesiugu pe capu (numai pe partea din dreptu in juru s' a veditu nesce peru caruntu), obradiu rotundu, plinu si barnaciu, mustetie negre, tunse dinnainte cá de 4 septemáni, barba sura nerasa, mai multu a semenatu a fi Ziganu decâtu Románu, cu fati ainflata, imbracamintea i a statu dintr'o tiundra sura rea, cióreci albi sparti in genunchi, opinci rele in picióre, care nu a fostu parechie, camesia rea négra, asemenea a fostu si izmenele. Dupa cumu s' au aflatu din premis'a investigatiune, omorítulu in viat'a sea mai pre urma, a fostu in crism'a cea mai aprópe de Seic'a mica, in diu'a mai innainte, inca cu 2 soti alu sei, dintra carii unulu a fostu cá de 40 ani de statura micutia, palitu la obradiu, paru cretiu galbenu, fisionomia frumósa, cu tiundra sura imbracatu si cióreci albi, — celalaltu cá de 25—26 ani de statura inalta, brunetu la obradiu, asemenea cu tiundra sura si cióreci albi, cu multu mai bine imbracati cá celu d'antáiú, care s' a aflatu omoritu, afara de acei'a au avutu amendoi palarii late negre, sierdarin, si cu bâte prevediuti, peru cu peru petarniti, si cu fréu prevediuti siadeau pe cai, predinafara judecându, economi sasi seu veditu a fi, fiindu ca acesti 3 ómeni pe trei cai au nimeritu in crasm'a mai susu pomenita, in limb'a romána siau inceputu vorbire, inse fórte tainuitu, cátu numai aceea s' a potulu abia observá, ca eii a pornitu sa caute 2 cai de furatu, cu alu 3-lea sotiu care pre ei pâna acum'a ia portatu de nasu totu pe locuri de aceea, pe care pana acum'a nu siau aflatu caii, si pentru acést'a a pretinsu dela ei 1 f. v. a. care nevrendu a i-lu dá, si dupa ce s' au suitu toti 3 calari a fugitu catra loculu, unde sau aflatu cadavrulu mortu; aceea suspiciune este asupr'a loru cum ca ei aru fi omoritu pre alu 3-lea sotiu alu loru necunoscutu, si mai virósu din acca cauza, ca acest'a sciindu-le faptele loru cele hlastemate, si aretandu-se asupr'a loru, cá se scape de unu care se nu deie la lumina faptele loru, totu daodata si acel'a propusu mai este asupr'a loru, ca lenga cadavrulu mortu s' au aflatu si unu darabu de bâte infránta.

Deci suntu recuirate tóte jurisdictiunile comitatense, scaunale, secuesci si sasesci, cátu si cele cetatienesci, publicatiunea aaceast'a a o impartasi cu antístiile comunale, cá de cum-va s' aru allá factorii acestui omoru atatu si numirea celui mortu, ca cine aru fi fostu acel'a, a se inscintiá judecatori'a aaceast'a provisoriu.

Din Siedint'ia judecatoriei provisorie comitatense a Albei inferióre tinuta in Aiudu in 13 Martiu 1863.

Burs'a din Vien'a in 6/18 Aprile 1863.

Metalicele 5%	76. 30.	Actiile de creditu	206. 30.
Imprumutulu nat. 5%	81. 45.	Argintulu	111. 25.
Actiile de banca	801.	Galbinulu	5. 38.